Štev. 46. V Ljubljani, 14. novembra 1913. LIII. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . 10·— K
pol leta . . . . 5·— „
četrt leta . . . . 2·50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

Boj za kruh. — Med avstrijskim učiteljstvom vre.

KAM PLOVEMO?

Materialne razmere, ki so zavladale med avstrijskim učiteljstvom, so postale take, da so nevzdržne. Eden najvažnejših faktorjev v državi stoji na robu gmotnega propada. Končno služimo vsi državi. Ona ima nad nami vso oblast, a dolžnosti nasproti našemu stanu neče poznati. To je žalostno dejstvo!

Organizovano učiteljstvo je storilo doslej vse mirne in dopustne korake, da bi z zmago izvojevalo že pred desetletji započeti boj za kruh. Pritiskalo je na dežele in na državo. Vse zaman! Država hoče vse — ne da pa ničesar! Dežele so finančno izčrpane, pa tudi nečejo pomagati. Zakaj posebno nekatere dežele ne, je vsem dobro znano. Tudi tam nečejo, kjer bi to lahko.

S provizoriji ni nikomur stalno pomagano. Provizoriji se tudi ne krijejo z našimi zahtevami, oni le dražijo razpoloženje in duše v nas zavest, da bi naj bili enakovredni in enakopravni avstrijski državljani. Na cesto našega boja nam mečejo tisoč zaprek. Končno mora najpohlevnejša natura zakipeti od srda, tirana v obup! In naše žene in naši otroci! Strašno!

Da zvemo, kakšno je mnenje širom naše države in da pokažemo vsej javnosti jasno sliko položaja, smo si poskrbeli iz raznih krajev in od raznih strani izjave, ki jih v nastopnem priobčujemo. Kaj razvidimo iz njih?

Položaj je tak, da ne more imeti za posledico nič drugega, nego to, kar je prišlo še vedno in povsod, kadar in kjer je bila pravica vržena ob tla, kadar in kjer je bilo plačilo delu, izrabljanje sil, preganjanje sil, preganjanje in — glad! Mi nismo krivi, da se kažejo znamenja kulturnega in socialnega dogodka, kakršnega ne pomni zgodovina! Vre vsepovsod — ako bruhne na dan, bo to znak velike sile, ki so jo doslej stiskali v mejah pohlevnosti in potrpežljivosti razni oziri, ki so se pa končno morali umakniti zapovedi človeškega dostojanstva: »Hočemo živeti človeško življenje!«

KRANJSKA DEŽELA — NAJLEPŠA DEŽELA.

Ljubljana, 10. nov. 1913.

Kranjci prvačimo tudi glede na materialno bedo učiteljstva vsem drugim deželam Avstrije. Naše gmotno stanje je res že slavnoznano širom kulturnega sveta. Kam drži ta pot? V pogubo! Kulturni zgodovinar bo moral napisati nepristransko sodbo, ki se bo glasila tako, da so hoteli v prosvetlenem veku kranjsko učiteljstvo izstradati, uničiti. — V tem položaju ne vzdržimo več. To je absolutno nemogoče. Krivda je v vladajoči stranki, krivda je na vladi. Mi smo pod njenim nadzorstvom, ali kaj je storila za nas? Nič! Prirejali smo shode in protestna zborovanja, stalo nas je mnogo denarja, da smo mogli tudi javnosti pokazati svoje uboštvo. Poslužili smo se vseh dopustnih, recimo mirnih sredstev, da dosežemo svojo pravico. Zasmehovali so nas, pritiskali so na nas še bolj. Sedaj so nas prepričali, da ne drži mirna pot do uspeha. Treba bo drugačne poti in drugačnega boja!

Novomesto, 10. nov. 1913.

V našem delu dežele prevladuje splošno mnenje, da je kriva našega položaja — nesloga. Zakrivili so jo oni, ki se kitijo s krščanskim imenom. Ako bi bilo učiteljstvo edino, kakor je bilo prej, dokler ni nesrečni dobrepoljski Jaklič zasejal med nas semena razpora, bi mi že davno lahko dosegli to, kar nam gre in za kar se borimo. — Stojmo vsaj mi, kar nas je, trdno kot skala!

Kranj, 10. nov. 1913.

Isto breme kakor nas tare tudi Slomškarje. Ali nečejo ali ne morejo vplivati na kruhodajalce, da bi že z ozirom nanje izboljšali naš materialni položaj. Znan mi je slučaj, ko je tudi odločen Slomškar obsojal pristransko postopanje deželnega odbora glede na razdelitev draginjskih doklad. Ali kaj pomaga beseda, izpregovorjena samo vpričo naprednega tovariša?

Postojna, 10. nov. 1913.

Draginja raste od dne do dne. Prejemki ostajajo isti, torej je nesoglasje med dohodki in zahtevami vedno večje — eksistenca vsak dan težja. Bojim se trenutka, ko bom moral stopiti pred svojo ženo in pred otroke s strašno resnico: »Vse je pošlo! Glad stoji na pragu!« — Sezimo, bratje, po najradikalnejšem sredstvu! Prošnje niso pomagale nič — naj govorimo poslej drugače!

NA ŠTAJERSKEM.

Celje, 10. nov. 1913.

Draginjska doklada je le kaplja hladečega olja v pekočo rano. Mi hočemo enodušno definitivne ureditve svojih službenih prejemkov! Viseti med dvomi in zmotami je nekaj strašnega za kulturnega človeka. Dolžnost zastopnikov ljudstva je, da store proti kulturnim delavcem svojo dolžnost. Trpeli smo dolgo — dalje ne moremo več. Temu se upira naš položaj in naša čast!

GLAS IZ KROGOV NEMŠKIH TOVARIŠEV.

Gradec, 10. nov. 1913.

Nemški Nationalverband nas je vodil za nos. Igral je z našimi življenjskimi interesi ostudno igro. Takemu položaju, ki se nahajamo v njem, mora priti konec. Sicer bomo primorani, da z najstrožjimi sredstvi sami provociramo rešitev! — Nisem sicer pooblaščen od nikogar — ali vem, da izrekam mnenje vseh somišljenikov, ako izjavljam, da se bomo v odločilnem trenotku dobili vsi avstrijski učitelji na eni poti!

NA KOROŠKEM.

Celovec, 10. nov. 1913.

V borbi za kruh stojimo vsi avstrijski učitelji ramo ob rami! Vsako prosjačenje bi bilo za nas poniževalno, ker smo v pravici, ki jo zagovarja naše delo! Vzgajamo državljane — a kje si država?! — Med nami kipi nevolja, ki je ne potolažijo še tako lepe besede. Nisem prijatelj nobene sile, ali ako mora priti — naj pride! Huje kakor sedaj ne more biti nikomur, nikdar in nikjer!

UKRAJINCI.

Stanislavov, 10. nov. 1913.

Ukrajinsko učiteljstvo trpi dvojno bol: moralno in materialno. Prvo pustimo — v Zavezi slovanskega učiteljstva smo enaki med enakimi. Ta stanovska solidarnost nam daje upanje, da potom nje ublažimo, izlečimo materialne neznosne neprilike in pridemo z vsem avstrijskim učiteljstvom do svojih pravic. Kruha hočemo! Svoje ljudstvo ljubimo, a živeti hočemo tudi sami. Mi ne bomo učiteljske solidarnosti kršili v nobenem primeru!

NA MORAVSKEM.

Brno, 10. nov. 1913.

Moravsko učiteljstvo proglaša s tem z vsem avstrijskim učiteljstvom glede na krušno vprašanje svojo popolno solidarnost. Med svojimi tovariši štejemo predsednika Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji, neumorno delavnega tovariša Hajneja. Vodi nas po dobri in pravi poti. Naš smoter je ta, da dosežemo od države priznano enakopravnost z državnimi uradniki. Naše sredstvo pa, da dosežemo to, je vztrajno delo, skupnost in zaupnost v poštene namene previdnega delovanja naše organizacije. Če pride iz nje poziv, vstane vsa Morava kakor en mož! Vsi naši stanovski trpini širom države naj vedo, da smo z njimi enega duha!

POLJSKO UČITELJSTVO.

Krakov, 10. nov. 1913.

Kar nas je organiziranih poljskih učiteljev, smo nasprotniki vsakemu šovinizmu, ker je poguben, kjerkoli se pojavi. — Nas vlada kapitalistična šlahta, ki je odtujila naš narod Slovanstvu in ki tudi za nas učitelje demokrate nima srca. Naša rešitev je v nas samih! Mi pazno motrimo gibanje vsega avstrijskega učiteljstva, in če ne bomo složni v teh resnih časih, zapoje tudi nad nami bič po kranjski melodiji! — Kdor v teh težkih dneh cepi skupne sile in išče malenkosti, ki razdvajajo, ta škoduje skupni stvari! Kolikor poznam stanovsko zavednost svojih tovarišev, smete zanesljivo računati na nas učitelje Poljake!

UČITELJSTVO SEŽANSKEGA OKRAJA.

Štanjel, 6. nov. 1913.

Učiteljstvo sežanskega okraja, zbrano na svojem občnem zboru v Štanjelu — prisiljeno po žalostnih svojih gmotnih razmerah — opozarja visoki deželni zbor na njegovo dolžnost, definitivno urediti prejemke učiteljstva po prejemkih zadnjih štirih razredov državnega uradništva in pričakuje, da se gmotno vprašanje učiteljstva naše dežele uredi v tem smislu že v prvem prihodnjem zasedanju deželnega zbora. — Učiteljstvo sežanskega okraja konstatira sledeče: Zastopniki sežanskih davkoplačevalcev so v svoji seji dne 30. okt. t. l. črtali že itak malenkostno draginjsko doklado petih odstotkov. V očigled naraščajoči draginji je ta sklep cinična pljuska učiteljstvu v obraz. — Učiteljstvo smatra to postopanje svojih kruhodajalcev kot skrajno sovražno in žaljivo. Vsem delavcem so se morali prejemki v zadnjem času povišati, edino učiteljstvu se že itak beraška doklada zopet črta. Učiteljstvo jemlje to sovraštvo zastopnikov davkoplačevalcev v znanje ter jim izreka svoje zaničevanje.

GORIŠKO - GRADIŠČANSKO.

Gorica, 10. novembra 1913.

Naša poknežena grofija vztraja na znanih zahtevah vsega orgniziranega avstrijskega učiteljstva. Prej ne bo miru in prej ne bomo odnehali, dokler ne pridemo do tega, kar je sedaj naša glavna zahteva! Vsak provizorij znači le prehodno dobo, dokazuje le, da tudi že na merodajnih mestih priznavajo naše zahteve. Odnehati ne smemo niti za las! Vsi za enega — eden za vse ob vsakem času in ob vsakem slučaju!

TRŽAŠKO OZEMLJE.

Trst, 10. nov. 1913.

Tržaško slovensko učiteljstvo je navzeto duha svobode in samostojnosti. V eksistenčnem vprašanju se čutimo z vsem avstrijskim učiteljstvom eno! V tej veliki borbi stojimo z vsemi borci v eni vrsti. Kulturni škandal je, da nimajo kulturni delavci kruha. Stran s tem madežem!

Trst, 10. nov. 1913.

Učiteljstvo laške narodnosti se bori z vsem avstrijskim učiteljstvom za kruh in obstanek. Tudi v najhujših časih ne bomo kršili solidarnosti. Ne bojimo se niti dela niti žrtev.

GLAS IZ ISTRE.

Pazin, 10. nov. 1913.

O krivičnih razmerah učiteljskih plač v Istri se je že večkrat pisalo; toda ne bo odveč, ako dodamo k temu še nekaj, kar bo v nasprotju s trditvijo, da so vsi učitelji v Istri precej dobro plačani, t. j. razmeroma boljše kot v sosednih kronovinah. Vzemimo enorazredne ljudske šole, na katerih službuje ena učna oseba. Na taki šoli službujoč učitelj je v III. plačilnem razredu in šele po 20letnem hvalevrednem službovanju ga c. kr. dež. šolska oblast sama premesti v II. plač. razred, katerega že morda uživa učitelj, ki ima šele 3 do 4 službena leta. Ironija! — Da se pospneš do II. plač. razreda — je li to težavno? Do tega se lahko pride v nekaterih šolskih okoliših. Treba je le, da se v dotičnem šolskem okrožju nahaja tri leta zaporedoma nad 100 šoloobiskujočih otrok (2. odstavek § 11. drž. z. od 2. maja 1885, št. 62) in dvorazrednica je gotova. Na stistemizirani dvorazredni ljudski šoli z dvema učnima osebama je nadučitelj v II. plač. razredu. Vprašamo sedaj, je li mogoče krivda učitelja, službujočega na enorazredni ljud. šoli, da ni v njegovem šolskem okolišu generacije v razširjenje šole, ali je pa zasluga koga drugega, da se je njegova šola razširila v dvorazrednico?! Ne! To je odvisno od števila šolskih otrok — in ravno tako plačilni razredi. Poleg tega pa mora učitelj na enorazrednici poučevati časih 80 in celo 90 otrok, t. j. vsakokrat več kot (učitelj) nadučitelj na dvorazrednici. Priznati pa mora vsak, kdor je le izkusil, da je najtežji pouk na enorazrednici. Nadučitelj ima po večini opraviti z otroki višjih šolskih let in se mu ni treba mučiti z elementarnim poukom. V resnici se tudi v Istri ne vpošteva gesla: »Za enako (še težavnejše) delo — enako plačilo.« Niso tedaj šale! Tudi ni vse eno za učitelja v današnjih kritičnih časih, ali je po štirih ali po 20 letih v II. plačilnem razredu. Ta zakon o učiteljskih plačah zlasti za enorazrednice je krivičen in kliče po odpomoči! Vsi vozli pridejo prej ali slej na česalnik — mogoče pride tudi ta! — To samo kot ilustracija naših razmer. Sicer pa stojimo vsi neizprosno na stališču vsega organizovanega učiteljstva v Avstriji! Vaši smo in z vami smo!

V DALMACIJI.

Zadar, 10. nov. 1913.

Dalmatinsko napredno učiteljstvo se šele pripravlja, da stopi v krog jugoslovanske Zaveze in z njo v mogočno kolo

Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji. Preverjeni smo, da prej ne pride do miru, dokler ne dosežemo skupnega smotra: popolne materialne samostojnosti in neodvisnosti. Zato je v interesu našega splošnega kulturnega napredka, da izide učiteljstvo zmagoslavno iz tega boja! Mi Dalmatinci vemo, kaj nam veleva stanovska solidarnost v tem boju!

PASIVNA RESISTENCA ČEŠKEGA UČITELJSTVA.

Plzenj, 10. nov. 1913.

Shod učiteljstva tukajšnjega okraja je včeraj sklenil, z novim letom pričeti s pasivno resistenco, ako se do tedaj ne zvišajo učiteljske plače.

SHODI ČEŠKEGA UČITELJSTVA.

Praga, 10. nov. 1913.

V 30 čeških mestih so zborovali včeraj učitelji, ki so zahtevali, da se jim naj takoj plače urede. Zagrozili so s pasivnim odporom, če se to ne zgodi.

Praga, 11. nov. 1913.

Avtentično razglašajo, da je postavila upravna komisija za Češko že v proračun za leto 1914 zvišanje učiteljskih plač.

Praga, 13. nov. 1913.

Predsednik češke upravne komisije grof Schönborn in finančni referent Quech sta odpotovala dne 11. t. m. na Dunaj, da predložita vladi deželni proračun za l. 1914. V tem proračunu se nahajajo štirje milijoni za zvišanje učiteljskih plač, ki naj se pokrijejo iz davka na pivo. Ministrski predsednik grof Stürkgh je obljubil že pretekli teden deputaciji češkega učiteljstva, da je določenih za zvišanje plač češkega učiteljstva 11 milijonov. Potemtakem pride za to zvišanje iz državnih preodkazov 7 milijonov kron.

KAJ PRAVI DUNAJ.

Dunaj, 10. nov. 1913.

Naša skupna najvažnejša zadeva mora priti kmalu do takega ali takega zaključka. Kar smo v zadnjem času najboljšega storili v korist skupnih interesov, je stalni odbor avstrijskih učiteljskih zvez. Njemu moramo brezpogojno zaupati. Kadar pride dan, bo gotovo sklenil to, kar bo nam vsem v korist. Tedaj se bo moralo vse avstrijsko učiteljstvo vdati temu sklepu — potem mu je tudi uspeh zagotovljen. Kdor bi kršil disciplino, ta ni učitelj! — Mi nemški učitelji odkritosrčno priznavamo in odobravamo smotrno delovanje svojih slovanskih tovarišev in smo ponosni na take zaveznike v boju za kruh. Tudi mi vas ne pozabimo! Že dvajset let smo edini v tem boju — edini ostanemo do zmage! Razpoloženje je med nami sila bojevito, ne strašimo se niti skrajnega sredstva!

DUNAJSKI PARLAMENT IN MI.

Dunaj, 6. nov. 1913.

Na današnji seji državnega zbora je poslanec Pacher predlagal, da se naj dovoli za izboljšanje učiteljskih plač 20 milijonov. Njegov govor je bil precej oster, posebno hudo je prijemal vlado. Pa so ga kmalu poučili Čehi in drugi, da je predlog le pesek v oči učiteljem, da je pa njegova stranka (Nationalverband) v prvi vrsti kriva, če učitelji že toliko časa zaman prosijo za izboljšanje plač.

Dunaj, 12. nov. 1913.

V zbornici je bila včeraj razdeljena brošura kranjskega učiteljstva »Dejanja govore« v nemškem jeziku. Ker je bilo navzočih le malo poslancev, brošura še ni prišla mnogim parlamentarcem v roke, zbuja pa v vseh parlamentarnih krogih veliko pozornost. O brošuri se bo tudi v parlamentu še govorilo. Poročilo »Slovenca«, da so brošuro metali poslanci v koše za papir, ni resnično. Poslanci so jo brali z zanimanjem.

Dunaj, 12. nov. 1913.

V državni zbornici so prebirali poslanci brošuro — obtožnico kranjskega učiteljstva proti klerikalizmu »Die Taten reden«. Že svojčas je bil izšel iz te knjige groznih dejanj v »Südslavische Rundschau« izvleček, ki je zbudil v parlamentu splošno pozornost. Veliko večji vtisk je napravila šele celotna brošura s svojimi naravnost neverjetnimi in vendar tako resničnimi navedbami. Prišla je poslancem v roke ravno ob pravem času, ko se nahaja v zbornici v razpravi takozvani učiteljski predlog. Nekateri poslanci, ki smo imeli z njimi priliko govoriti o brošuri, so izjavili, da bi tako žalostnega gradiva ne moglo zbrati učiteljstvo niti ene druge dežele. Največji vtisk napravljajo slike o preganjanju učiteljskih rodovin.

REGULACIJA NA KRANJSKEM?

Ljubljana, 13. nov. 1913.

Čujemo, da izdelujejo na deželnem odboru zakonski načrt o regulaciji učiteljskih plač, ki pride baje v razpravo v prihodnjem zasedanju deželnega zbora. — V pokritje so namenjeni državni preodkazi, ki jih prejme tudi Kranjska v prvi vrsti samo v ta namen.

Pacherjev nujni predlog.

Dunaj, 12. novembra 1913.

Pacherjev nujni predlog v poslanski zbornici dne 6. t. m. je zopet nov dokaz, kako nekaznovano se smejo nekateri gospodje norčevati iz naše bede. Da se spozna vsa demagogija, ki veje iz tega predloga, je treba predvsem nekoliko reminiscenc iz zgodovine tega predloga.

Pacher, nemški radikalec, je stavil ta sedajni nujni predlog kot navadni predlog prvič 10. marca 1911. l., ponovil ga je nato v novi zbornici 21. julija 1911 ter ga je končno 10. novembra 1911 izpremenil v nujni predlog. V decembru leta 1911. se je pridružil pri razpravljanju proračunskega provizorija še poslanec Waldner in zahteval, da se postavi v proračun 20 milijonov za izboljšanje učiteljskih plač. In zgodilo se je, da so se po enoletnem križevem potu tega predloga kar hipoma šanse tako izpremenile, da je bilo računati z gotovostjo, da se vendar enkrat ugodi srčni želji Pacherja in Waldnerja ter da bo predlog sprejet. Toda kaj se zgodi? Na povelje Nationalverbanda, katerega člana sta Waldner in Pacher, umakne Waldner svoj predlog. Hitro povzame soc. Seitz ravno ta predlog, toda Nationalverbandovci in druge stranke večine, med njimi seveda naši ljubi klerikalci, odklonijo ta predlog, sprejmo pa neko brezpomembno resolucijo, s katero sami sebe pozivajo, da vtaknejo pri razpravljanju finančnega načrta zahtevano vsoto za učitelje.

Eno leto — mir! V februarju t. l. se je začel razpravljati v proračunskem odseku finančni načrt. Pacherja in Waldnerja ni bilo od nikoder, da bi svoji resoluciji pripomogla do realizacije. Zopet je moral socialist, in takrat dr. Renner, ju opomniti na nujno dolžnost. Dr. Renner je predlagal 27. februarja t. l., naj se pred zakonom o deželnih preodkazih obravnava Pacherjev predlog, da se bo na ta način lahko vtaknila v ta zakon postavka za učiteljstvo. Toda tudi resolucija ni imela milosti.

Isti gospodje od večine, ki so se pred dobrim letom sami pozvali z ono famozno resolucijo, da morajo pomagati bednemu učiteljstvu, so hoteli najprej na to resolucijo velikodušno pozabiti, ko jih je pa dr. Renner spomnil na to, so pa, disgustirani, da jih nadleguje s takimi čenčami, odklonili tudi ta predlog. Veliki učiteljski ljubitelj Pacher se še ganil ni v prilog svojemu predlogu. V marcu je finančni odsek določil prispevke za posamezne dežele. Sedaj je bilo že prepozno, da bi se mogla vstaviti v zakon o preodkazih kaka postavka za učiteljstvo. Vendar je bila še ena možnost, pomagati vsaj nekoliko učiteljski raji. Toda Pacher se je ni poslužil. Storila sta pa to zopet socialista, namreč Seliger in Hillebrand. Ta dva sta predlagala, da se izroče deželam prispevki le pod pogojem, da se dežele zavežejo uporabiti te prispevke v prvi vrsti za regulacijo učiteljskih plač. Toda vse zaman! Pacherjeva stranka in z njo druge stranke večine so odklonile tudi ta predlog. S tem je bila zapečatena usoda regulacije učiteljskih plač: učitelji so izročeni na ta način na milost in nemilost deželnim mogotcem, odvisni so od dobre volje deželnih klik, ki kujejo iz vsake zadeve sebi politiški kapital, in tako utegne tudi regulacija učiteljskih plač postati v posameznih deželah predvsem — politicum.

Tako so učiteljski prijatelji zopet zadali učiteljstvu krepko zaušnico v trdnem prepričanju, da je to pač najboljša metoda, da si te pripadnike še nadalje ohranijo zveste in poslušne. Toda — še nekaj je manjkalo; svojo neiskrenost so hoteli kronati, in ta krona je najnovejši Pacherjev nujni predlog. Po enoletni indolenci, po onem neklasificiranem izdajstvu v decembru 1911. kar hipoma ta hinavski predlog!

Ali bo res smel vsakdo uganjati svoje burke na račun učiteljskih trpinov? Ali drži Pacher učiteljstvo za take tepce, da se drzne izzivati na tak način? Kako dolgo bo še to trajalo? Kolegi, ali imamo še kaj ponosa v svojih dušah? Mera je polna, vzdramimo se! Vrzimo v stran vse pomisleke, ki nam duše energijo in povejmo svojim dosedanjim »prijateljem« enkrat jasno v obraz, da jih zaničujemo ter da pojdemo preko njih na dnevni red!

Tovarišem obrtnonadaljevalnim učiteljem!

C. kr. policijsko ravnateljstvo v Ljubljani mi je naznanilo z razpisom z dne 4. novembra t. l., št. 10.710., sledeče:

»C. kr. deželno predsedstvo za Kranjsko je z razpisom z dne 24. oktobra 1913, št. 2358, semkaj naznanilo, da ustanovitev **društva učiteljev slovenskih obrtnonadaljevalnih šol na Kranjskem, Štajerskem in Primorskem** s sedežem v Ljubljani po vsebini s poročilom c. kr. okr. glavarstva v Krškem od 20. oktobra 1913, št. 25.858, njemu predloženih pravil v smislu društvenega zakona z dne 15. novembra 1867, drž. zak. št. 134, **ne zabranjuje.** O tem se vas ob povratku izvoda pravil obvešča s pristavkom, da se je povsod tam, koder je pravilno društveno delovanje vezano na posebne zakonite predpise, strogo po njih ravnati. Zlasti bode zborovanje o konstituiranju društva, vsak občni zbor, potem **imena in stanovanja** vsakokratnih odbornikov, kakor tudi imena onih, kateri zastopajo društvo na zunaj, vselej **pravočasno** semkaj naznanjati (§§ 12. in 15. društvenega zakona). Zaprošeno potrdilo o pravnem obstoju društva izdalo se bode šele po izvršenem konstituiranju društva in je treba v to svrho ob privitku prepisa zapisnika, sestavljenega na ustanovnem občnem zboru, c. kr. dež. predsedstvu za Kranjsko predložiti z dvema kronama kolkovani izvod društvenih pravil.« — Podpisan c. kr. vlad. svetnik in polic. ravnatelj.

Dolgo časa je trajalo. Trikrat so mi vrnili pravila, da sem jih popravil ali izpopolnil, kar ni ugajalo. Sedaj imamo v principu potrjena pravila, in potrebno je, da se z vnemo lotimo dela. Predvsem razpošljem vsem obrtnim nadaljevalnicam vabila za pristop k novo ustanovljenemu društvu. Ker je naše društvo nepolitiško, a za povzdigo obrtnonadaljevalnega šolstva prepotrebno, zato sem uverjen, da bo član vsakdo, ki poučuje na obrtni nadaljevalnici. Tu gotovo ni vzroka, da bi se cepili v nazorih. Dve točki sta, ki jih moramo imeti pred očmi: razvitek obrtnonadaljevalnega šolstva in naša osebna korist. Vse drugo je v stanovskem pogledu postranska stvar. Zato prosim v prvi vrsti cenjene tovariše voditelje obrtnih nadaljevalnic, da store svojo dolžnost. Ker skoraj ne kaže, da bi imeli občni zbor pred božičnimi počitnicami, imamo časa dovolj, da uredimo vprašanje rednega članstva. Po občnem zboru se lotimo ostalih vprašanj in nalog vsak po svojih močeh. Vse, ki se zanimajo za dobro stvar, prosim, da mi še pred občnim zborom naznanijo želje in nasvete, ki naj bi razpravljali o njih na občnem zboru.

Za pripravljalni odbor:

Dragotin Humek,
strokovni učitelj v Krškem.

Stavka na avstrijskih visokih šolah.*)

Demonstracije tehnikov v Pragi.

Praga, 7. novembra 1913. Tu je prišlo danes do velikih dijaških demonstracij. Dopoldne so imeli češki tehniki v »Narodnem domu« protestno zborovanje, na katerem so vsi govorniki vehementno napadali vlado zaradi zanemarjanja češke tehnike. Vlada gleda čisto mirno, kako se podirajo v tehniki stropi in da se zgolj zaradi življenske nevarnosti v raznih traktih predavanja ne morejo vršiti. Dijaštvo je sklenilo, brzojavno pozvati grofa Stürgkha in naučnega ministra Hussarka, naj vendar že enkrat napravi vlada potrebne korake in nakaže provizorično druge prostore, sicer bo dijaštvo primorano, da stopi v pondeljek v stavko. Po zborovanju so odšli tehniki pred tehniko, kjer je prišlo kmalu do burnih prizorov. Dijaki so prinesli namreč s seboj tramove podrtih stropov in jih nosili po ulicah. Nastopila je policija, nakar je prišlo do ostrih spopadov. Dijaki so metali iz tehnike na policijo električne žarnice, zapahe, gobe in druge predmete. En policist je bil nevarno ranjen. Na ulici je vladala velika gneča. Občinstvo se je odločno zavzelo za dijake. V gneči je dobil neki tehnik tako težke poškodbe, da so ga morali nezavestnega takoj prepeljati v bolniščnico. Trije tehniki so bili aretirani, med njimi tudi Hrvat Tadić.

Splošna visokošolska stavka.

Dunaj, 7. novembra 1913. Na tukajšnjih visokih šolah so bili danes nabiti letaki, ki pozivljajo dijaštvo na generalno stavko vsega avstrijskega visokošolstva vseh visokih šol zaradi zanemarjanja in zapostavljanja visokošolskih interesov od strani vlade. Zatrjuje se, da je za ta načrt že pridobljeno vse dijaštvo visokih šol na Dunaju, v Gradcu, Krakovu, Ljubnu in Přibramu.

Stavka na krakovski umetniški akademiji.

Krakov, 7. novembra 1913. Slušatelji tukajšnje umetniške akademije so sklenili prirediti simpatijski štrajk zaradi dogodkov na dunajski umetniški akademiji.

* Za zadnjo številko prepozno prejeli. Uredn.

Demonstracije na Dunaju.

Dunaj, 8. novembra 1913. Danes dopoldne se je vršil napovedani demonstracijski obhod visokošolcev, ki hočejo izraziti s tem svoje simpatije za štrajk slušateljev umetniške akademije. Udeležniki, 1500 po številu, so šli od Göethejevega spomenika mimo opere k umetniški akademiji. Na stopnišču pred umetniško akademijo so se vršili govori, v katerih so se govorniki zahvaljevali navzočim kolegom, da so došli brez razlike strank in narodnosti, da izrazijo umetniškim akademikom svoje simpatije. To je najboljši dokaz, da gre za vprašanje, ki se tiče avtoritete visokih šol. Demonstranti so se nato mirno razšli.

Manifestacijski obhod čeških visokošolcev v Pragi.

Praga, 8. novembra 1913. Slušatelji češkega vseučilišča in češke tehnike so priredili danes dopoldne manifestacijski obhod v prilog ustanovitve drugega češkega vseučilišča s sedežem v Brnu. Manifestanti so se pomikali najprej na Vaclavski trg, kjer so se združili in odšli nato pred anatomični zavod. Od tu je odšel del udeležnikov k poslopju češke tehnike, del h Klementinumu. Nato so se podali manifestanti pred vseučilišče, kjer jih je nagovoril rektor, ki jih je pozival, naj dostojno manifestirajo in da se bodo njihove želje gotovo upoštevale.

Stavka na krakovski umetniški akademiji.

Krakov, 8. novembra 1913. Slušatelji tukajšnje umetniške akademije so pričeli danes na poziv svojih dunajskih kolegov s tridnevno simpatijsko stavko.

Obmejni obrambni sklad društva „Gorotan.“

(Prosimo za ponatisk.)

Premalo še znamo Slovenci ceniti izobraževalno in politiško moč časopisja. Vsak posameznik je tako spleten s človeško družbo, da je postal splošni interes — interes posameznika in nasprotno. Ni čuda potemtakem, da se je časopisje tudi med nižjimi sloji hitro udomačilo ter da postaja duševna potreba boljinbolj. Širokim slojem nadomešča časopisje takorekoč — učitelja, izobraževalca, zakaj le malo ljudi na deželi ima več nego ljudskošolsko izobrazbo. Gorje torej ljudstvu, ki je prišlo pod vpliv slabega, demagoškega časopisja. Še večje gorje pa naj zadene tistega, ki zastruplja čista srca s slabim časopisjem!

V narodnem boju ob narodno ogroženi meji igra zaradi tega časopisje veliko vlogo. Da je to za uspešen naroden boj odločilnega pomena, so spoznali Nemci že zdavnaj in prav pridno se poslužujejo tega raznarodovalnega sredstva. Kdaj pridejo tudi Slovenci do tega spoznanja? Morda potem, ko ne bo ob meji nobenega Slovenca več! Raznarodovanje potom časopisja zadevlje seveda bolj obmejne Slovence, nas tožne Korotance, ki so središču Slovenstva manj znani in manj zanimivi!

Ni dovolj, da je ljudstvo potom osebnega občevanja naščuvano proti vsemu, kar je slovenskega, ne: pomagati mora na tem prokletem delu tudi še — slovenščini sovražno nemško in nemškutarsko časopisje. Vse, kar je slovenskega, se blati po teh listih, ki ga nahajamo kot ljulike med pšenico in ki okužuje še to, kar je dobrega. Potom tega časopisja se ruje proti Slovencu posamezniku, proti slovenski govorici, slovenskemu petju, slovenskemu uradovanju, slovenskim organizacijam, posojilnicam in hranilnicam, šolam, proti slovenskemu učiteljstvu, proti slovenskim obrtnikom itd. Slika se vse kot grdo, slabo, nazadnjaško — vse nemško pa, če je tudi še tako velika lumparija, kot vzorno, lepo, napredno in edino pravo. Takega časopisja vidimo ob meji vse polno in dobiva se brezplačno, ako kdo želi. Posebno znameniti listi so: »Bauernzeitung«, »Freie Stimmen«, »Štajerc«; ti pripravljajo pot za raznarodovanje in demoralizacijo slovenskega ljudstva. Izobraženejši čitajo tudi »Tagespost«, »Grazer Tagblatt«. Kar se tiče sovraštva do Slovanov, ne zaostajata tudi ta lista. Izmed slovenskih naletiš samo na »Mir« in »Slovenca«, ki ne paralizirata nasprotnih.

Ako vprašuješ kmeta, zakaj ima tak list, odgovarja, da ga dobi brezplačno doposlanega ter ga čita, ker nima drugega. Tako se navzemlje čitatelj polagoma duha časopisa. Navada pa je železna srajca; lista ne more več pogrešati — in siromak je nevede utonil v morju nemškutarstva. Na ta način se pogublja več dobrih Slovencev, nego potom podpor in besedičenja. Za tiho agitacijo je človek najbolj dovzeten — osebna učinkuje navadno ravno nasprotno, seveda le, ako še ni popolnoma pogubljen.

Velik učinek časopisja je tudi v tem, da je ljudstvo preveč prepričano o resničnosti vsega tiskanega, kar je razvidno iz narodnega reka: »Če bi kne brov riesen, bi cajtenge kne smeve natisen't«. Umevno je, da slovenska javnost tega dejstva ne pozna in posveča premalo ali nič paznosti tej vrsti raznarodovanja — zakaj narodna meja je kraj nekaterih publikacij vse premalo preštudirana v tem oziru. Ob meji čutimo moč nasprotnega časopisja tako silno, da ga kot obrambni faktor ne smemo dalje prezirati.

Nemška obrambna društva delujejo s pomočjo časopisja neumorno, tiho in jako uspešno. In Slovenci? Mi ne storimo nič; tistih par časopisov, ki jih roma ob mejo, ne zalegajo nič, ali pa se zaradi nezanimivosti mečejo na stran. To je žalostno dejstvo! Proti takemu strupenemu delovanju je treba krepke, pametne obrambe, zakaj vsak nepremišljen korak bi utegnil le še povečati zlo.

Dosedaj najboljši list, ki edini se najuspešnejše širi na narodni meji, je — »Ilustrovani Tednik«. Žal le, da njegova visoka cena ovira širjenje med ljudstvom. V ospredju stoji vedno še slovenska nevzajemnost, sebičnost in nevoščljivost namesto edinosti, treznega preudarka in narodne požrtvovalnosti.

Cemu ravno »Ilustrovani Tednik« in ne tudi druge liste na mejo? Zanj govori prvič ilustracija, v drugič pa, ker vsebina ne žali nobenega Slovenca, bodi potem tega ali onega političkega prepričanja. Ta list ne dela v lastnem taboru zmešnjave, razkolništva, sovraštva, marveč širi in utrjuje vzajemno slovensko narodno idejo. To pa je za obmejni kraj, kakor je Koroška, važno obrambno delo, ki bi celo Slovencem v središču ne škodovalo.

»Ilustrovanih Tednikov« potrebujemo na narodni meji toliko, kolikor je kmetov, oziroma samostojnih ljudi. Toda kje dobiti tako veliko število listov — brez denarja? Slovenci, ki vas je sreča obdarila z imetjem, pokažite svoje rodoljubje in svojo pravo narodnost — dejanski!

Iz blagih darov naj se ustanovi »Obrambni obmejni sklad«, iz katerega bi se plačevala naročnina »Ilustrovanega Tednika« vsaj v najogroženejših krajih, tako da bi prejemali posestniki, oziroma gostilničarji list brezplačno ali vsaj po znižani ceni.

Ubogi slovenski delavec je že žrtvoval dve kroni v ta namen, a žal — njegov zgled je ostal — neupoštevan! Ali se ne najde po vsej Slovenski noben človek, ki bi posnemal delavca ter žrtvoval za »Obrambni obmejni sklad«? Posnemati delavca pri tako važnem obrambnem delu gotovo ne bo nečastno. Ne prihajajo te vrstice iz uredništva »Ilustrovanega Tednika«, ne po njega provzročitvi, marveč potreba po takem listu ob meji postaja dan na dan večja in pomembnejša. Širjenje tega lista je važno in potrebno obrambno delo, ki si ga je naložilo društvo »Gorotan«, društvo slovenskih učiteljev in akademikov na Koroškem.

Prosimo obrambna, izobraževalna in druga slovenska društva, da nabirajo darove za prej imenovani sklad. Tudi apeliramo na slovenske denarne zavode, da se spomnijo z darovi tega sklada. Zbrane vsote, oziroma darovi se blagovolijo doposlati na naslov: »Podružnica Ljubljanske kreditne banke« v Celovcu, Kolodvorska ulica.

Ako se slovenska javnost ne bo zanimala za to podjetje društva »Gorotan«, potem smo pač primorani prepustiti Koroško preplavi nemškutarstva »durch die Kraft der deutschen Presse«.

Naše vrste sestajajo iz zatiranega slovenskega učiteljstva in ubogih akademikov, torej iz ljudi, ki ne morejo žrtvovati toliko, kolikor zahtevajo stroški obrambnega dela. Ne beračimo zase, četudi zatirani, marveč prosimo za dobro tlačeno slovensko ljudstvo koroško, katero reševati smo poklicani. Pričakujemo pomoči od središča, ki je pač le hvale dolžna stražnikom meje.

Društvo »Gorotan«.

Iz naše organizacije.

SKUPNE ZADEVE.

Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji.

(Dalje.)

IV. Predlogi za izpremembo državnega šolskega zakona.

Referent tov. Kamil Buzek omenja predvsem, da naj bi se v generalni debati odločilo, v kateri smeri se naj vršijo predlogi za reformo temeljnega državnega šolskega zakona: ali naj se od državnega zbora zahteva samo okvirni zakon ali pa izpopolni predlog tudi s stvarmi, ki so sicer pridržane deželnemu zakonodajalstvu. Sporoči stališče, ki ga je zavzel Osrednji svet čeških učiteljskih deželnih organizacij in ki je tudi njegovo stališče: Izdelati predlog okvirnega zakona, toda pustiti v njem vse sedanje dobre določbe in ga izpopolniti še z drugimi. — Tov. J. Br. Szado se strinja s tem predlogom. Okvirni predlog naj vsebuje gotove določbe, ki naj bi dajale direktivo za izdelanje potrebnega zakona na deželnih zborih. — Na vprašanje tov. dr. H. Kanarka, če se je o tem stališču predsedništvo Zveze sporazumelo z Lehrerbundom, odgovarja tov. M. Hajny, da bo predlog, ki bo sklenjen, za temelj posvetovanj državnega posvetovalnega odseka. — Tov. Jos. Smrtka objasnjuje stališče, ki je bilo zastopano v osrednjem svetu. — Tov. Ivan Stronskyj predlaga, da bi bil predlog zakona izpopolnjen z določbo o nadzorovalnih uradih, pri katerih naj se varuje princip, da naj ima vsaka narodnost svoj lastni deželni šolski svet. — Ko so bili predlogi referentov in tov. Stronskega odobreni, se je prešlo v podrobno obravnavanje o posameznih paragrafih zakonske predloge, pri čemer je bilo temelj besedilo, sprejeto v Osrednjem svetu čeških deželnih učiteljskih organizacij. Prvi dan se je prerešetalo 16 paragrafov.

Dne 20. avgusta se je nadaljevalo z obravnavanjem paragrafov zakonske predloge, ki je bila prerešetana do določbe o šolskih izdatkih in o privatnih šolah. Vprašanje o izdatkih bo predmet statističnega preiskavanja v vsaki deželi, in rezultate tega predložijo posamezne deželne organizacije predsedništvu Zveze do 28. februarja 1914. V tej dobi bo preskrbljeno, da podajo obrambna društva posameznih dežel svoje mnenje o določbah glede privatnih in manjšinskih šol. Rusinski tovariši pošljejo svoje predloge k točki VI. o ustanavljanju šol posameznim deželnim organizacijam, da podajo te svoje mnenje.

Tov. St. Nowak se je z odobravanjem zborovalcev presrčno zahvalil tovarišu referentu za naporno delo in za lojalno postopanje pri obravnavanju.

V. Ureditev učiteljskih plač.

V obširni, mestoma jako burni debati o tem predmetu, s katerem je bil program po predlogu tov. B. Skale razširjen, so podali tov. P. Skalicky, St. Nowak, J. Br. Szado, Jos. Smrtka, M. Jakymovskyj, Jul. Smulikowsky podrobno sliko situacije o ureditvi učiteljskih plač tako z ozirom na razmere v posameznih deželah, kakor z ozirom na razmere v državnem zboru. Na koncu so bili sprejeti sledeči predlogi tov. P. Skalickega:

1. Odbor Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji delaj na to, da bi se v državnem zboru izdelala takšna izprememba § 55. državnega šolskega zakona, ki bi s svojim besedilom odgovarjala tako težnjam učiteljstva kakor odločujočim avtonomističnim krogom in ki bi ne izključevala takšnega napredovanja, kakršnega s službeno pragmatiko dobi državno uradništvo zisto izobrazbo.

2. Odbor Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji naj takoj stori korake tako pri vladi, kakor v vseh poslanskih klubih, da bi bila s hitrejšim obravnavanjem malega finančnega načrta dosežena sanacija deželnih financ, od katerih je skoro v vseh deželah večali manj odvisna redka ureditev učiteljskih plač. Posamezne deželne organizacije, združene v Zvezi, naj nastopijo v tem smislu v poslanskih klubih svoje narodnosti.

Po predlogu tov. St. Nowaka je bilo sprejeto:

Predsedništvu Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji se naroča, da bi v sporazumu s predsedništvom Deutsch-österr. Lehrerbunda napravilo vsa pripravljalna dela za veliko demonstračno zborovanje vsega predlitavskega učiteljstva na Dunaju v svrho hitrega uresničenja učiteljskih zahtev po redni ureditvi njegovih plač.

VI. Znižana vožnja za učiteljstvo po železnicah.

Na predlog tov. J. Br. Szada je bilo sprejeto: Odbor Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji naj dela na to, da bi se učiteljstvu ljudskih šol izdajale takšne legitimacije, kakršne se izdajajo državnim uradnikom in s katerim se nudi znižana vožnja na železnicah. Zahteva naj od vlade, da izda tozadevno odredbo, in vsi poslanski klubi se prosijo, da bi v tem smislu na vlado uplivali. — Po predlogu tov. P. Skalickega je bilo sprejeto, da bi tako Zveza, kakor posamezne deželne organizacije z osebno intervencijo pri članih subkomiteja železniškega odbora poslanske zbornice delale na to, da bi se tej zahtevi učiteljstva ugodilo. — Sprejet je tudi predlog tov. H. Vitkoviča, da naj Zveza dela na to, da bi ji bile dane ugodnosti tudi v sosednih državah, kjer bodo imeli zanje morebiti več razumevanja, kakor pri nas.

VII. Blagajniško poročilo.

Tov. B. Skala poda referat o ugotovitvi, ki jo je skupno s tov. P. Skalickym na temelju sklepa odborove seje Zveze v Krakovu izvedel o tem, kako so posamezne deželne organizacije izpolnile v primeri s številom članov svojo plačilno dolžnost napram Zvezi od leta 1910. Pregled o tem bo podan v prepisu posameznim deželnim organizacijam in na tej podlagi se napravijo računi organizacij. Blagajnik tov. Ivan Stronskyj izpopolnjuje to poročilo z izkazom prejemkov in izdatkov za leto 1912.—13. in z izkazom blagajniške gotovine. Ker ta gotovina ne zadostuje za poravnanje dolžnih računov, predlaga, da bi se članski prispevek zvišal z 10 v na 20 v. Po pojasnitvi tov. B. Skale, da po poravnanju dolžnih prispevkov organizacij, ki bodo za te opominjane, tega ne bo potreba, opusti od svojega predloga. Na to je bil sprejet predlog tov. P. Skalickega o enotni ureditvi računov za potne stroške odborovih članov.

VIII. Razmere učiteljstva na Kranjskem.

Referent tov. Jelenc je orisal grozne razmere naprednega učiteljstva na Kranjskem. Razmere najboljše označuje tole dejstvo: Hočeli napredni učitelj nekaj od uradov, se mu reče: »Vstopite v Slomškovo Zvezo (organizacija klerikalnega učiteljstva) in dobite vse!« — Položaj naprednega učiteljstva je tako žalosten, da že bolj biti ne more. V brošuri »Dejanja govore« so te razmere opisane in dokomentirane. Napredno učiteljstvo prosi Zvezo slovanskega učiteljstva vsaj za moralno podporo; veselilo se je, da z obilno udeležbo na jubileju Zaveze 6.—8. septembra slovansko učiteljstvo to podporo dokaže, toda medtem pa ni bilo mogoče odborove seje imeti v Ljubljani. Referent prosi, da bi odbor Zveze sprejel ti dve resoluciji:

1. Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji protestira proti zistematičnemu preganjanju naprednega učiteljstva na Kranjskem od strani vladajoče politiške stranke in prosi vse merodajne činitelje, da bi temu protipostavnemu postopanju naredili konec in delali na to, da se uvedejo zopet normalne razmere.

2. Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji naj s svojim vplivom dela na to, da dobi napredno slovensko učiteljstvo na Kranjskem moralno podporo in naj pozove deželne organizacije učiteljske, v Zvezi združene, da bi kolikor mogoče z obilno udeležbo svojih delegatov na jubileju Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev 6.—8. septembra v Ljubljani pokazale mu svoje simpatije.

Tov. P. Skalicky, J. Br. Szado, M. Jakymowskyj, A. Opašič zagotavljajo slovenskemu učiteljstvu svoje simpatije in obljubljajo, da se potrudijo, da bi vse organizacije bile v Ljubljani kar najštevilnejše zastopane. Na predlog tov. P. Skalickega in Jos. Smrtka so bili delegirani za Zvezo v Ljubljano predsednik tov. M. Hajny in tajnik Jas. Závada. Obe resoluciji sta bili soglasno sprejeti in tov. L. Jelenc se zahvali za izkazane simpatije in izraža radost, da bo mogel v Ljubljani pozdraviti zastopnike vsega slovanskega učiteljstva v Avstriji. (Dalje.)

Kranjsko.

Pedagoško društvo v Krškem ima svoje letošnje jesensko zborovanje v sredo, dne 19. novembra t. l., v Št. Janžu. Na tem zborovanju bo predaval tovariš nadučitelj Skulj iz Tržišča o Srbiji. Ker bo pojasnjeval svoja izvajanja s skioptiškimi slikami in ker je predmet predavanju spričo dogodkov zadnjih mesecev jako aktualen, bo predavanje gotovo zanimalo zborovalce. Drugi referat o izpremembi društvenih pravil ima tov. strokovni učitelj Hočevar. Ker si na občnem zboru v Kostanjevici nismo bili v tem vprašanju popolnoma na jasnem, pošlje društveno vodstvo še pred zborovanjem vsem šolam nova pravila, da se vsak posameznik lahko pripravi na debato in da stavi potrebne nasvete ali predloge. — Med sučajnostmi se bomo pogovorili o nekaterih stvareh, ki jih odbor ne more rešiti sam. Zaradi oddaljenosti nekaterih članov se prične zborovanje ob 11. uri dopoldne. Omeniti moramo, da zboruje Pedag. društvo topot prvikrat v prijaznem Št. Janžu. Mnogo tovarišev še ne pozna tega dela našega širnega okraja. Zato bodi udeležba kolikor moči številna! Odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v sredo dne 19. novembra t. l. ob 10. uri dop. v celjski okoliški šoli. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Odkar nismo zborovali; poroča predsednik. 3. O naši vzgojni nalogi; govori predsednik. 4. Slučajnosti. Ne zadostuje, da pridejo samo redni obiskovalci zborovanj, ampak svoje društvene dolžnosti se morajo zavedati tudi ostali! Vse — posebno nujno pa slednje — vabi: Franc Brinar, t. č. predsednik.

Šaleškega učiteljskega društva odbor je sklical svoje izredno zborovanje dne 30. oktobra t. l. v Šoštanj, kjer smo se zbrali tokrat skoro polnoštevilno. To dejstvo je konštatiral tov. predsednik z radostnim srcem, pozdravljal je osobito one tovariše, ki jih redkokdaj vidimo v naši sredini. Vzpodbujal jih je k vztrajnemu složnemu delu v naših edinih zavetiščih za skupne težnje — v društvenih zborvanjih ter apeliral na njih stanovsko zavest s trdnim zaupanjem, da jih tokrat ne vidi prvikrat, pa tudi ne zadnjikrat. Ko je še pozdravil prisotna gosta tov. Ledenika, se je zadnji zapisnik odobril in prečital en manj važen dopis. Nato je došel do društvene zadeve, zaradi katere se je sklicalo današnje izredno zborovanje, namreč do razgovora, kako bi se naj razdelila draginjska doklada za l. 1914. Vnela se je vroča, dolgotrajna debata, debatiralo se je na vse mogoče načine, a prišli nismo do nobenega pravega predloga. Končno je predlagal tov. predsednik tole: 1. Draginjska doklada za 1914 se naj razdeli po pravičnem percetualnem ključu, in sicer tako, da dobijo oni, ki imajo najnižjo temeljno plačo, najvišji odstotek, oni z najvišjo temeljno plačo pa najnižji odstotek. 2. Loči se naj pri vsaki stopnji oženjene ali neoženjene učitelje. 3. Učiteljem in učiteljicam z remuneracijo se zaračuni draginjska doklada po temeljni plači dotičnega kraja, kjer službujejo. — Predlog je bil sprejet.

Kozjansko učiteljsko društvo zboruje v sredo, dne 19. novembra t. l., ob 10. uri dopoldan v šolskem poslopju v Kozjem po sledečem vzporedu: 1. Zapisnik. 2. Dopis. 3. Poročilo delegatov o Zavezini skupščini. 4. Poročilo tov. R. Knafliča o obravnavi na c. kr. upravnem sodišču glede njegovega nezakonitega premeščenja iz službenih ozirov. 5. Slučajnosti. Pridite vsi! P. n. pevke in pevci naj prineso s seboj Moh. pes. II. del. — M. Grmovšek.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 16. novembra t. l., ob 1. uri popoldne v Šmarji pri Jelšah po sledečem vzporedu: 1. Dopisi. 2. Poročilo o zborovanju Zaveze. 3. Slučajnosti. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor. Slivnica, dne 10. novembra 1913. Tomo Kurbus, t. č. predsednik; Leo Dobnik, t. č. tajnik.

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 6. novembra t. l. v Gorici v dvorani »Trgovskega doma«. Dasi je bilo deževno vreme, je bila udeležba radostilna. Predsednik tovariš Križman pozdravi navzoče tovariše in tovarišice, gg. ravnatelja Bežka in Žnidaršiča, ki sta privedla naraščaj učiteljski k zborovanju, in gospoda profesorja Fistravca. Po pozdravu se spominja v toplih besedah dveh blagih tovarišev Beleta in Hojaka, ki sta se preselila v boljšo večnost, odkar smo zadnjič zborovali. V znak sožalja vstanejo navzoči zborovalci s svojih sedežev. Dalje sporoča predsednik, da tega zborovanja ni izzval morda dopisnik v »Učit. Tovarišu«, pač pa je bil društveni odbor že pred časom določil zborovanje za 6. november t. l.

Čitanje zadnjega zapisnika se opusti.

Potem je prišlo na vrsto predavanje tov. E. Praprotnika: »Izkušnje učiteljeve o delazmožnosti otroške pameti.« Referat je bil dobro sestavljen, vsi udeleženci so ga poslušali s pozornostjo. Osnovna podlaga referatu je bila fiziološka psihologija. Predavatelj se je naslanjal tudi na učeno predavanje gosp. profesorja Seidla l. l. Po predavanju se je bila vnela živahna debata. Vmes sta posebno posegla gg. ravnatelja Bežek in Žnidaršič in g. profesor Fistravec. Tudi oni so bili zadovoljni z referatom ter mu še marsikaj dodali. Razpravljalo se je tudi o šolskih knjigah, načrtih, metodah, tednikih i. dr. Gospod ravnatelj Bežek priporoča, naj se piše tednik koncem vsakega tedna, naj se izkaže gradivo, ki se ga je res predelalo tekom tedna. Omenil je tudi, da so dobili gg. kateheti ukaz od nadškofijskega ordinariata v Gorici, naj tudi oni izpolnijo redno vsak teden rubriko v tedniku. Govoril je tudi o šolskih knjigah, posebno o čitankah. Čitanje je glavni del jezikovnega nauka, toda nobena čitanka ni dobra, najboljša bi še bila Hubad-Schreinrejeva. Vse čitanke bi morale biti zrcalo našega slovstva, kar pa niso. K temu se je oglasil tudi tovariš Mermolja, ki je bil jako nasproten, da se je uvedla v goriški okolici

Krulčeva: »Moja prva čitanka«. Z njim se je strinjalo tudi več drugih tovarišev; bili so za Widrovo »Moje prvo berilo«.

Sicer se bo govorilo o uspehu »Moje prve čitanke« koncem šolskega leta.

Gospod ravnatelj Žnidaršič je poudarjal, da glede šolskih knjig in učnih načrtov ni potreba nobene pritožbe. Tednik ni glavna stvar v šoli, pač pa samostojno misleči učitelj. Učitelj mora paziti na to, da podano snov učenci tudi res razumejo, da pride ta v njih last. Tudi knjige so v šoli večinoma le takrat dobre, če je učitelj dober. Učitelj je živa knjiga.

Gospod profesor Fistravec omenja, da je v ljudski šoli preveč snovi, ki je ne morejo prevladati učenci. Pozdravlja idejo gosp. ravnatelja Bežka, namreč da bodo tudi vbodoče obiskovali gojenci in gojenke zadnjih letnikov pod vodstvom gg. ravnateljev, oziroma profesorjev ljudske šole v okolici goriški ter prisostvovali pouku.

Temu je pripomnil tov. Bajt, da je to vse dobro in lepo, toda s temi obiski na kmetih so pa v zvezi tudi razne nevšečnosti, ker v ljudskih šolah ni vedno mogoče natančno postopati po učnih metodah, kakor na vadnicah in to z ozirom na prenapolnjenost in nenadarjenost učencev. Utegnila bi pasti marsikje slaba luč na šolo in učitelja od strani hospitantov.

Gospod ravnatelj je nato izjavil, da tudi oni ne pričakujejo razočaranj, pač pa hočejo pokazati mlademu naraščaju, kakšno delo jih čaka v življenju. Tudi se ni bati, da bi morebitne neuspehe razkričali po deželi, kritika ne bo sovražna. Šolsko vodstvo bo pa vselej en dan ali dva dni prej obveščeno o obisku.

Prešlo se je k gmotnemu vprašanju in predlogom.

Predsednik tov. Križman sporoča, da je zvišal c. kr. okrajni šolski svet pavšalija za kurjavo in snaženje na 100 K za rezred, in sicer za kurjavo 62 K in za snaženje 38 K. Dal je več pojasnil glede zadnjega definitivnega imenovanja nekaterih učiteljev v okraju, pojasnil je tudi, po katerem ključu se določuje učiteljstvu pristojbinska doklada. Večja debata se je bila vnela pri gmotnem vprašanju. Na razna vprašanja sta odgovarjala tovariša Križman in Bajt in je bil k sklepu sprejet predlog tov. Urbančiča: »Deželno učiteljsko društvo naj vztraja pri svoji vlogi na deželni odbor glede začasnega gmotnega zboljšanja učiteljskega položaja v pokneženi grofiji Goriško-Gradiščanski.«

K sklepu se je oglasil še tov. P. Medveščck, ki je v ostrih besedah ožigosal in obsojal dopis »Brkina« v »Učiteljskem Tovarišu« štev. 43. Res žalostno za »Brkina«, da še do danes ne ve, obstoja li »Deželno učiteljsko društvo« za pokneženo grofijo Goriško-Gradiščansko, katero društvo stoji vedno na pozorišču v prid vsega učiteljstva pod spretnim vodstvom tov. Bajta. Vse dosedanje gmotno izboljšanje, sicer ne veliko, je zasluga edino le »Deželnega učiteljskega društva«. Kaj je »Deželno učiteljsko društvo« doseglo do sedaj, naj se potrudi vprašati »Brkin« tov. Berginca, ki se vedno — če mu le čas dopušča — udeležuje odborovih sej v Gorici. On mu bo drage volje pojasnil, da društvo ne spi, pač pa bdi. Društvo bi lahko še veliko več dobrega storilo v prid učiteljstva, ako bi imelo na razpolago potrebna sredstva, ako bi vsi učitelji goriške dežele plačevali dve kroni letnine. Zabavljati in kritikovati je lahko, toda delati je težje.

V prej imenovani številki »Učiteljskega Tovariša« omenja »Brkin« tudi, da spe okrajna učiteljska društva v deželi. **Goriško učiteljsko društvo je navadno zborovalo redno vsako leto petkrat do šestkrat ob častnem številu zborovalcev.** Bila so vedno znanstvena predavanja na dnevnem redu, kar je bilo tudi objavljeno v »Učiteljskem Tovarišu«. Letos je bilo res manj zborovanj, bili so pa drugi vzroki. — Toliko v dodatek in pojasnilo k zadnjim poročilom iz Goriškega v »Učiteljskem Tovarišu«.

Politiški pregled.

* **Slovanov je 159 miljonov.** Slovani so največji narod v Evropi. Tvorijo dobro tretjino vsega prebivalstva in zavzemajo izmed vseh narodov največji prostor na vsem svetu. Ako bodo trajali pravilni odnošaji, se število Slovanov podvoji v 40 letih. Germani se bodo podvojili v 100, Romani pa šele v 300 letih. Tse tako kaže, da pripada bodočnost Slovanom. Angležd r. Wachsburn pravi: »Latinsko in nemško pleme je preživelo svoj vek, a ni umelo izvršiti prave civilizacije, povzdigovalo je gmotne korsti nad duševne, čestilo je boga mamona. Čakamo na prihod Slovanstva, da bi prerodilo Evropo, da bi utrdilo načelo pobratimstva vsega sveta. Slovansko pleme živi šele svojo mladeniško dobo. Kaj bo, ko doraste, v kakšni meri bo uresničilo svoje ideale in dalo boljši in dragocenejši razvoj civilizaciji — to pokaže doba bodočnost, doba slovanska.«

* **V proračunskem odseku** je poročevalec o aferi Canadian-Pacific poudarjal med drugim: Naraščanje izseljevanja ima v prvi vrsti svoj vzrok v žalostnih gospodarskih razmerah v Avstriji. Zapirati meje ne pomaga nič, ljudem je treba dati dela in kruha. Treba je take zunanje politike, da bo mogoče v Avstriji živeti. Ves denar se danes zapravlja za politiko, ki ovira produkcijo in preganja ljudstvo iz domovine. V osebna vprašanja se govornik neče spuščati. Predlaga pa končno resolucijo, ki odobrava stremljenje trgovinskega ministrstva po neodvisnosti avstrijske paroplovbe od nemškega kartela. Zvišanje izseljeništva je posledica žalostnega gospodarskega položaja Avstrije. Vlada se pozivlja, da nastopi proti vsem izrodkom te izseljeniške prakse brez ozira na posamezne družbe.

* **Protestni shod proti Lex Kolisko.** V Narodnem domu v Kraljevih Vinohradih je sklical mestni svet preteklo nedeljo protestni shod proti sankciji lex Kolisko. Soglasno so sklenili resolucijo, ki zahteva od vlade odločno izjavo, da ne more lex Kolisko cesarju predložiti v sankcijo.

* **Ženska volilna pravica na Francoskem.** Volilni odsek francoske zbornice je sklenil priporočati zakonski načrt, ki odpravlja spolni razloček ob volitvah in podeljuje volilno pravico tudi Francozinjam, ki dopolnijo 21. leto, a z omejitvijo, da smejo ženske voliti le pri volitvah v občinske, okrožne in v generalne svete, ne pa tudi za državni zbor. Upajo pa, da bodo Frncozinjam kmalu tudi podelili volitev v državni zbor.

* **Nova balkanska zveza.** Novi grški zastopnik v Petrogradu je nekemu sotrudniku »Rječi« izjavil o novi balkanski zvezi: Zdaj obstoja le med Grško in Srbijo formalna zveza. Samo ob sebi umevno pa živimo v prijateljstvu z Rumunijo in s Črno goro, ker so zaradi zadnjih dogodkov naše koristi identične. Vprašanje formalne zveze z Rumunijo in s Črno goro še ni končno rešeno.

Kranjske vesti.

—r— **Umrla je** na Kaplanovem pri Velikih Laščah gospa Marija Skuljeva, rojena Hočevarjeva, v 67. letu svoje dobe. Blaga pokojnica je bila mati obeh naših tovarišev Franca in Andreja Skulja. — Bila je vzorna mati in plemenita slovenska žena usmiljenega srca. Bodi ji ohranjen najlepši spomin! Žalujoči rodovini iskreno sožalje!

—r— **Razpisane učiteljske službe.** Logaški okraj: Učiteljsko mesto na štirirazrednici v Grahovem. Rok do 17. novembra. Krški okraj: Učna mesta na petrazrednici v Cerkljah, na štirirazrednicah v Kalu pri Št. Janžu. Rok do 26. novembra. Novomeški okraj: Nadučiteljsko mesto na dvorazrednici v Ambrusu, učit.-vod. mesto na enorazrednicah v Gabrji, Selu pri Šumperku, Šmihelu pri Žužemberku in Zvirčah. uč. mesta na 5razredni dekliški šoli v Novem mestu, na trirazrednici v Mehovem. Rok do 20. novembra. Radovljiški okraj: Učno mesto na trirazrednici v Dovjem. Rok do 30. novembra. Črnomaljski okraj: Uč.-vod. mesto na enorazrednici v Črešnjevcu. Rok do 25. novembra.

—r— **»Skutky mluvi«.** V »Vestniku« Ustredniho spolku jednot učitelskych na Morave je začel pod naslovom »Skutky mluvi« izhajati češki prevod naše brošure »Dejanja govore«.

—r— **Iz zadnje seje deželnega šolskega sveta.** Imenovani so: Ljudmila Kovač, Preddvor; Milena Debevec, Ubeljsko; Marija Boštjančič, Št. Vid pri Vipavi, Pavel Zajec, katehet v Ljubljani; Rudolf Obrekar, Čeplje. — Začasno se upokoji Fr. Mikec v Žužemberku. — Ljudska šola na Brezovici pri Ljubljani se razširi na tri razrede, v Vrhpolju pri Vipavi na dva razreda, istotako v Harijah; v Tržiču se ustanovi skupna osemrazredna šola, tako da so dečki in deklice ločeni v dveh najvišjih razredih; za otroke od Sv. Katarine in Kovarja, ki imajo le šestletno šolsko dolžnost, bo prosto obiskovati ponavljalno šolo ali višje razrede ljudske šole v Tržiču; zasebna nemška šola se razširi na tri razrede. — Pritožba telovadnega društva »Sokol« v Postojni v zadevi pouka iz telovadbe šoloobveznim otrokom se zavrne. — Krajni šolski svet v Sponji Šiški se razpusti. Za administratorja je imenovan bivši klerikalni gerent Zajc. — S klerikalnimi glasovi se ugodi pritožbi učitelja Adolfa Sadarja proti volitvi v mestni šolski svet ljubljanski; predlog, naj se volitev razveljavi, ker jo je vodil župan dr. Tavčar, je bil s klerikalno večino sprejet, a deželni predsednik baron Schwarz ga je inhibiral. — Na ljudski šoli v Suhorju se določijo velike počitnice tako, da se morejo praznovati prazniki latinskega in grškega obreda. — Državne podpore za šolske vrtove po 50 K za leto 1912. dobe: Ivan Grad, Bog. Račič, Leopold Levstek, Fr. Musar, Jak. Žebre, Jož. Kobal, Jož. Perz, Urh Konjar, Val. Klemente, A. Drašček, Iv. Kiferle, Jožef Žirovnik. — Stalno se nameste profesorji: Josip Breznik, Bogomir Burian in Jožef Ecker.

Štajerske vesti.

—š— **Sv. Urban pri Ptuju.** Tukaj sta se poročila v sredo, dne 29. oktobra t. l. g. Anton Kožuh, nadučitelj v Dornavi pri Ptuju in gdč. Marica Kocmut, učiteljica v Majšpergu pri Ptujski gori. Mladenu paru želimo obilo sreče.

—š— **Promoviral** je na vseučilišču v Pragi za magistra farmacije g. Fedor Gradišnik, sin tovariša Armina Gradišnika v Celju. Čestitamo očetu in sinu!

—š— **Ljudsko šolstvo.** Štajerski deželni šolski svet je na seji 31. oktobra imenoval: prov. učiteljico v Št. Ilju v Slov. goricah Marijo Franz za definitivno učiteljico; provizorično učiteljico v Sp. Polskavi Angelo Sabatijevo za definitivno učiteljico; prov. učiteljico v Hočah Ljudmilo Bratkovičevo za definitivno učiteljico; prov. učiteljico v Šent Jakobu v Slov. gor. Matildo Stanetičevo za definitivno učiteljico; prov. učitelja v Št. Janžu pri Sp. Dravogradu Jožefa Šerbeca za definitivnega učitelja; prov. okraj. učitelja v Mariboru Matevža Janžekoviča za definitivnega učitelja na deški ljudski šoli v Slov. Bistrici. Odobrila se je obojestranska zamenjava službenih mest definitivne učiteljice v Črešnjevcu Pavle Miklavčeve in definitivne učiteljice v Jahringu Marije Lenartove. Trajno se je vpokojila definitivna učiteljica v Hočah Cecilija Teršanova.

—š— **Rosegger dobi Noblovo nagrado.** Akademija znanosti v Stockholmu je sklenila predlagati za Noblovo nagrado za literaturo znanega štajerskega nemškega pisatelja, Petra Roseggerja. — Roseggerjev sklad!

Goriške vesti.

—g— **V »Narodni šoli« na Blančah v Gorici** je letos otrok v ljudski šoli 96 (44 + 52); v otroškem vrtcu 120 (64 + 56).

—g— **Nesreča v šoli.** V Ronkih se je udrl strop v šoli. Učenci in učitelj so še pravočasno ubežali iz šole.

—g— **Učiteljske vesti iz Goriškega političnega okraja.** Bandelj Vinko, učitelj na Vrhu nad Kanalom, je dobil dopust zaradi bolezni od 1. septembra do 15. decembra t. l. Nadomestuje ga Franc Martinec. Ida Vergna v Št. Andrežu je dobila dopust zaradi bolezni za meseca oktober in november. Nadomestuje jo Maks Kacafura. Slavica Vilharjeva v Mirnu je dobila dopust zaradi bolezni od začetka šol. leta do decembra. Nadomestuje jo Makuc Valerija. Roza Bajtova iz Prvačine je dobila 1letni dopust v študjske namene. — Černigojeva Emilija, ki je bila imenovana za učiteljico v Kalu, je odstopila od te službe. Na to mesto je bila imenovana Marica Dugarjeva. V pokoj je stopila Marija Šturmova, učiteljica v Št. Ferjanu.

—g— **12 novih šolskih razredov** zahtevajo šolska vodstva v posameznih občinah goriškga politiškega okraja. C. kr. okr. šolski svet se bo bavil z morebitnim ustanavljanjem teh razredov, ko bo pretresal proračun za leto 1914.

—g— **Neposlušno učenko** je pridržala v šoli učiteljica Rozalija Grbec v Podsabotinu. To pa je razjezilo sestro one učenke Alojzijo Peršoljevo, ki se je prišla kregat nad učiteljico. Učiteljico je razžalila in pri pehanju in zapiranju z vrati od Peršoljeve je dobila učiteljica lahko poškodbo na prsih. Peršoljeva je bila obtožena javnega nasilstva. Tega je bila sicer oproščena, ali zaradi žaljenja je bila obsojena na 10 K globe, oziroma 48 ur zapora.

—g— **Nova struja S. L. S.** se giblje in ustanavlja društva. Ustanovila je »Slovensko katoliško politično in gospodarsko društvo za Tolminski okraj« s sedežem pri Sv. Luciji. Pravila so potrjena.

—g— **P. Celestin od Sv. Križa** rad pretepava otroke med šolskim poukom. Ker pa je to po šolskih zakonih prepovedano, in če se križa tako ravnanje tudi s kazenskim zakonikom, pride obsodba. Pater Celestin je dobil v Ajdovščini 10 K kazni, oziroma 24 ur zapora.

Tržaške vesti.

—t— **Trgovski tečaji za vajence** na »Slovenski obrtni nadaljevalni šoli« v ulici Stadion št. 21, so se pričeli s 1. oktobrom t. l. Vodstvo imenovane šole javlja: Pouk se je dosedaj vršil za I. razred vsak torek in četrtek, za II. razred pa vsako sredo in petek od 2. do 5. popoldne. Ker pa je bilo to za trgovce nepripravno, se je spremenil urnik, pričenši s 1. novembrom t. l. tako, da bo pouk za I. razred ob nedeljah ob 8. do 1. popoldne in ob četrtkih od 2. do 5. pop.; za II. razred pa ob nedeljah od 8. do 1. pop. in ob petkih od 2. do 5. pop. — Vajenci se bodo od sedaj naprej poučevali tudi v italijanskem in nemškem jeziku, kar je gotovo velike važnosti. — Trgovci se opozarjajo z ozirom na dejstvo da se je urnik prikrojil tako, da ne bodo imeli zaradi tega kakih neprilik v trgovini, da svoje vajence, ki so jih priglasili, redno pošiljajo v šolo, oni, ki pa jih še niso vpisali, pa da to store v najkrajšem času! Opozarja se na to tem nujneje, ker se bo po tej izpremembi strogo pazilo na red in pa ker bi vodstvu bilo jako neljubo, če bi moralo poseči po sredstvih, ki mu jih daje na razpolago zakon!

—t— **Verski pouk v Trstu.** Pred dnevi je izdal namestništveni svet v Trstu, ki opravlja mestnemu magistratu odvzete agende prenesenega delokroga, odlok, da morejo vsi otroci na vseh občinskih in zasebnih šolah obiskovati verski pouk in se udeleževati vsega, kar podpira religiozno vzgojo. Dosedaj so bili v Trstu glede tega jako liberalni, in starši so lahko početkom vsakega leta izjavili, da otroci ne smejo čuti verskega pouka.

Koroške vesti.

—k— **Učiteljske vesti.** Imenovani so bili za nadučitelje: Franc Legat v Črnečah v Schiefling v Labudski dolini; Jul. Bohata v Grebinju za Grebinj; za podučitelji: absolv. učit. kandidatje Peter Donjak za Radiše. Viktor Gomohr za Gorje, Karol Kogelnig za Prevalje—Faro, Engelbert Skorčič za Prevalje in Miha Zippunsch za Grebinj. Prestavljein so: Ernst Faiß iz Svinca v Pliberk, Adolf Has iz Celovca v Lipo pri Vrbi, Ivan Kuhar z Ojstrice v Globasnico, Jožef Napokvi iz Lipe nad Vrbo v Bistrico v Ziljski dolini, J. Pettauer z Vrat v Podklošter, Hugo Schwanda z Bistrice v Rožu v Bilčovs; učiteljica Josipina Sintschnigova iz Šent Jakoba v Rožu v Bilčovs, Jožef Kerstein iz Saaka v Škofiče, Emanuel Knauer iz Sorga v Vrata, Alojz Lepuschitz iz Ukev v Blače, podučiteljica Marija Limplova iz Medgorij na Rudo, Olga Pečnik iz Globasnice v Prevalje—Leše. Vpokojena je učiteljica Josipina Blümlova v Velikovcu. Službo je odpovedala učiteljica Matilda Bockova v Bistrici v Rožu. — Če ima deželni šolski svet prostora za nemške uč. kandidate, zakaj ne nastavi tudi slovenskih, ki čakajo na službo» — Usposobljeni izpit iz slovenščine za pouk na ljudskih šolah sta napravila Franc Treul v Kleblachu in Uršula Fielerjeva v Št. Jakobu v Rožu.

Splošni vestnik.

Slovensko deželno učiteljsko društvo: »Vsa okrajna učiteljska društva prosimo vljudno, da pošljejo vsaj do 25. novembra letne izkaze goriomenjenemu društvu.

Umrl je 1. t. m. v Levovu eden najboljših poljskih publicistov in najiskrenejših ter najizrazitejših poljskih slovanofilov Ljudevit Straszewicz.

Edison bolan. Iz Novega Jorka poročajo: Slavni izumitelj Edison je po nasvetu zdravnikov moral opustiti ponočno delo v svojem laboratoriju. Najrajši je delal v ponočnih urah. Kakor znano, zastopa Edison stališče, da more človek ob delu po 17 do 20 ur na dan doživeti starost do 150 let. To je hotel sam dokazati.

Ljudsko šolstvo drugod in pri nas. »Zarja« piše: »Kulturno stopnjo države lahko merimo po njenem šolstvu. Če so šolske naprave dobre in odgovarjajo modernim higieničnim zahtevam in če je pouk urejen po nazorih modernega vzgojeslovja, tedaj so to dokazi, da skrbi država za telesni blagor in duševni napredek ljudstva. V naslednjem podajamo nekaj poročil o šolskih razmerah po drugih deželah. Danski šolski zakon iz leta 1856. že določuje, da sme biti v enem razredu kvečjemu 50 otrok, šolski zakon od 24. marca 1899. pa znižuje maksimalno število otrok v enem razredu na 35. Norveški šolski zakon od leta 1889. pravi, da ne sme biti v enem razredu nad 40 otrok in le za prav izredne slučaje dovoljuje 50 otrok v enem razredu. Na Holandskem določuje šolski zakon za en razred po 50 otrok. Po zadnji šolski statistiki na Holandskem pa znaša povprečno število otrok v enem razredu 37 in v Amsterdamu celo le 33. — In na Avstrijskem, špecialno na Kranjskem? Razredi, v katerih sedi po 70, 80 učencev, so nekaj vsakdanjega. Avstrijski šolski zakon dovoljuje po 80 učencev za en razred! Res, v moderni državi živimo. Prav nič izrednega pa niso pri nas razredi s sto in še več otroki. Ni čuda potem, da smo z analfabeti tako bogato oblagodarjeni. Dokler bosta kuta in meč pri nas absolutna gospodarja, dokler ne bodo široke plasti

ljudstva prepojene z mislijo, da ne živi ljudstvo zaradi države, ampak država zaradi ljudstva, toliko časa ne bo bolje.«

Nemci se učijo slovenskega jezika. Od več strani prihajajo v tem oziru poročila, ki za slovenski naraščaj niso razveseljiva. Posebno so se Nemci v Gradcu vrgli z vso silo na učenje slovenskega jezika, posebno pa juristi, ki mislijo potem na službe v slovenskih krajih. Sicer ti gospodje ne znajo, lahko rečemo, nič in tudi izpričevalo takega privatenga kurza ni ravno merodajno, a po navadi zadostuje, da dotičnik sploh kaj pokaže in že je sposobnejši kot njegov slovenski tovariš, ki govori popolnoma slovensko in nemško. Z dne 3. t. m. so otvorili tak tečaj za nemške uradnike tudi v Ljubljani. To se sicer marsikomu zdi le malenkost, a utegne biti dosti večjega pomena. Vsi vemo prav dobro, da hočejo Nemci s svojimi ljudmi zatlačiti vsa uradniška mesta po naših deželah, tako da bo domačin zaman iskal kruha v svojem lastnem kraju. Zato pa je nujno potrebno, da smo vedno pozorni, zakaj nemška lokavost je grozovito iznajdljiva. Slovenskim mladeničem ne moremo dovolj resno priporočati učenja večih jezikov, v prvi vrsti poleg nemščine laščino, ker le tako bodo lahko izpodbili nevarno nemško konkurenco.

Mednarodna razstava knjižnih in grafičnih obrti v Lipskem 1914. Že desetletja ni videla Nemčija nobene svetovne razstave, pri kateri bi v toliki meri in tako enotno sodelovali tudi drugi narodi, kakor bo ravno omenjena razstava v Lipskem. Do sedaj so priglasile oficialno udeležbo Avstrija, Francija, Italija, Portugalska, Švica, Turčija, Holandska, Ogrska, Španska, Belgija, Anglija, Danska, Švedska, Norveška in Rusija; pričakovati pa je udeležbe celo od izvenevropskih držav, kakor Indija, Kitajska, Japonska in Južna Amerika, katere države so znane kot posebno bogate na lepih in dragocenih produkcijah tiska, pisanja in papirja. Nekatere države, med drugimi tudi Avstrija, bodo postavile svoje posebne paviljone, za katere so odmerile posamezne države primerne prispevke. Cela razstava bo nekaka živa slika duševne kulture in napredka človeštva, kakor je dosedaj v lepšem in jasnejšem okviru še ni bilo videti. Avstrija bo zastopana predvsem po izdelkih iz industrijskih in obrtnih krogov.

Stroge odredbe proti mladoletnim kadilcem na Japonskem. Na Japonskem so sprejeli zakon, ki mladoletnikom prepoveduje kaditi. Kdor še nima dvajset let, ne dobi tobaka. Vsak prestopek se strogo kaznuje. Ne smejo prodajati tobaka mladoletnim, ki trdijo, da so jih poslali ponj starši. Globe se naložijo staršem.

Davek na vse, ki nimajo otrok, predlaga društvo »Francosko pleme« na Francoskem. V svojem predlogu navaja, da je na Francoskem 1,350.000 neoženjenih moških, potem 1,800.000 zakonskih parov brez otrok, 2,4000.000 družin z enim samim otrokom in 2,650.000 družin z dvema otrokoma. Sklene naj se zakon, da se mora vsak francoski državljan oženiti in da mora biti v vsaki družini najmanj po troje otroke. Za vsakega otroka manj mora oče plačati po 30 frankov davka na leto. Na ta način bi imela Francija okrog 500 milijonov frankov več letnih dohodkov.

Častniki si ne smejo briti brk. Vojno ministrstvo je izdalo poseben odlok, v katerem pravi, da si daje proti predpisom veliko častnikov briti brke. Vojno ministrstvo pripominja, da si smejo po cesarjevem ukazu samo dragonci dragonskega polka št. 14 briti brke, vsem drugim vojakom je pa to prepovedano. Odlok določa, da se mora strogo nadzirati, če se ta prepoved tudi izpolnjuje.

Razgled po šolskem svetu.

— **Srbija nadaljuje svoje delo ljudske naobrazbe** v novo pridobljenih pokrajinah. Poročali smo že, da namerava ustanoviti srbska vlada vseučilišče v Skoplju, sedaj pa poročajo listi o novih namerah srbske vlade. Nič manj ko 17 nižjih gimnazij ustanovi srbska vlada, in vpisovanje učencev se že vrši v nekaterih krajih. Posebno v Velesu se je priglasilo mnogo učencev. Dalje ustanovi Srbska v Skoplju, Bitolju in Mitrovici učiteljišča. Tako skrbi Srbija za šolstvo, pri nas pa vedno le novi topovi, vse drugo pa nazaduje.

— **Srbi učitelji in vojaška služba.** Poslanec Kostadinović s tovariši je v skupščini stavil predlog, da se vsi učitelji oproste vojaške dolžnosti.

— **Izseljevanje hrvaških učiteljev.** Kakor poročajo listi, je zadnji čas popustilo 500 učiteljev na Hrvaškem svoje službe ter se podalo deloma v Srbijo, deloma na Bolgarsko v nove službe.

— **Večerno gimnazijo za delavce** otvorijo te dni v Požunu. Sprejeli bodo sto učencev delavskega stanu. Pouk bo trajal vsak dan od 7. do 9. ure zvečer in se bo vršil v prostorih kralj. ogrske gimnazije. Učni red obsega: madjarski jezik, zgodovino, zemljepisje, prirodopisje, prvine pravoznanstva in ogrskega javnega prava, matematiko, algebro, risanje, poljudni nauk o gospodarstvu in knjigovodstvo. Pouk bo brezplačen.

— **Srbskim dijakom na inozemskih poljedelskih visokih šolah** bo srbska vlada izplačevala redno mesečno podporo, da bodo čim prej dovršili nauke in dohiteli, kar so zamudili zaradi vojne.

— **Za drugo češko vseučilišče v Brnu.** Profesorji in vseučiliščniki so v nedeljo na številno obiskanem shodu zahtevali, da naj se ustanovi drugo češko vseučilišče v Brnu.

— **Visoka izobrazba danskih kmetov.** Noben narod na svetu nima tako izobraženega kmetiškega stanu kakor Danci. Danski kmetje sami so iz lastnega nagiba ustanovili krog 70 ljudskih visokih šol, v katere pohaja leto za letom krog 10.000 kmetiških sinov in hčera. Vsaka vas ima svoj društveni dom, ki ima v veliki dvorani prostor za 600 do 800 oseb. Tu se vrše predavanja, pozimi pa tudi telovadba za mladino. Roko v roki z izobrazbo je šel tudi gospodarski razvoj in so kmetje postali imoviti. Živinoreja se stalno dviga na višjo stopnjo, in polja se kar najrazumneje obdelujejo.

— **Od delavca do vseučiliškega profesorja.** Franc Haelka, sedaj profesor na politehniki v Tomsku, je prej delal kot litograf v tvornici za pločevinastno embalažo v Jeni. Kasneje je obiskoval umetnoobrtno šolo v Barmenu in kraljevo akademijo v Lipskem. Tu je spisal več del o ornamentiki in umetnem tisku, na kar je bil na isti akademiji imenovan za asistenta. Nadaljnja njegova odlična dela na polju reprodukcijskega postopanja in umetnega tiska so dala povod, da je bil sedaj kot profesor poklican na politehniko v Tomsku.

— **Važna iznajdba.** Poštni kontrolor Ivan Pospišil v Pragi je konstruiral šolsko klop, ki se da na jako enostaven način izpremeniti v posteljo. Izumitelj je svoje delo razkazal pristojnim vojaškim oblastim na Dunaju in v Berlinu. V balkanski vojni se je namreč izkazala zaradi pomanjkanja ležišč za ranjene vojake velika zapreka pri ustanavljanju začasnih bolniščnic. Temu nedostatku bi se dalo odpomoči z uvedbo novo konstruiranih šolskih klopi, tako da bi se šole v potrebi lahko takoj izpremenile v bolniščnice. Poleg navedenega bi pa te klopi tudi dobro služile ob prenočevanju večjih slavnosti ali podobnih priredb. Iznajdba je patentirana skoro v vseh večjih državah.

— **Nova madjarska šola na Hrvaškem.** V Antunovcu pri Osjeku je bila doslej hrvaška ljudska šola; ker je pa večina otrok hodila iz Antunovca v madjarsko šolo v Osjek, je hrvaška šola polagoma ostala brez učencev. Na to je čakalo madjarsko društvo »Julijan«; kupilo je antunovsko šolsko poslopje in otvorilo v njem madjarsko ljudsko šolo, ki je bila takoj polna učencev.

— **Nemško šolstvo na Turškem.** V času, ko pode slovansko delavstvo iz Prusije in ko omejujejo obisk tujih dijakov na nemških visokih šolah, se čuje kaj čudna vest o organizaciji turških šol po nemškem vzoru. Turški listi poročajo, da se bodo v Koniji, Adani in Carigradu ustanovile tri nižje nemške obrtne šole. Sicer bodo pod vrhnim nadzorstvom turškega naučnega ministra, vendar pa bodo imele znatno avtonomijo. Pozneje jih bodo izpremenili v visoke tehnične šole ter dopilnili z višjimi trgovskimi šolami. Razentega hočejo turški učni načrt reformirati po nemškem vzoru. Turške šole dobe nemške učitelje, turško naučno ministrstvo bo sprejelo večje število nemških uradnikov, referentov, in nadzornikov. Celo en sekcijski šef bo Nemec.

— **Skrb za šolsko mladino na Angleškem.** Na Angleškem imajo od leta 1906. zakon glede šolskih kuhinj. Zakon določa, da morajo šolske oblasti ustanavljati posebne komiteje, ki morajo skrbeti za prostore in personal v šolskih kuhinjah. Če se otrokom ne da hrana od privatne strani, mora komite skrbeti tudi za hrano, ki pa ne sme presegati 1 penny (4 vinarje) za porcijo. Starši so obvezani, da povrnejo te stroške, če ne morejo dokazati, da so tako ubožni, da niti tega malega izdatka ne zmorejo. Do zadnjega časa je 113 šolskih oblasti ustanovilo šolske kantine, medtem ko sodelujejo drugod privatne osebe in oblasti. Na Angleškem in v Walesu se je razdelilo 1908. leta 9,671.789 kosil 116.810 otrokom. Stroški so znašali okroglo 1,320.000 kron, pokrili pa so se ti stroški iz javnih in privatnih sredstev, in sicer iz javnih 966.000 kron, iz privatnih pa 348.100 kron, 5900 kron so starši povrnili.

— **Učiteljske plače v Srbiji.** Najmanjša začetna učiteljska plača znaša v Srbiji 800 dinarjev letno, stanovanje in kurjavo v naravi ali pa v denarju, in sicer na deželi po 360, v malih mestih 420, v okrožnih mestih 480 in v Belgradu 960 dinarjev. Zvršen učit. pripravnik mora v petih letih položiti usposobljenostni izpit, nakar postane definitiven. Prestavljen more biti učitelj le na podlagi dovršene disciplinarne preiskave ali pa na lastno željo. Najvišjo plačo doseže po 26 službenih letih (plača se mehanično povišuje vsakih pet oziroma vsaka štiri leta) v znesku 3000 dinarjev. Z 32 leti službe gre v pokoj in dobi polno penzijo po 3000 dinarjev na leto. To velja pa le za domače državljane. Inozemski učitelji dobe — vsaj dokler si ne pridobe srbskega državljanstva — samo po 600 dinarjev letne plače; tudi se jim ne vštejejo v inozemstvu odslužena službena leta, razen ako tega narodna skupščina vsakem slučaju posebe ne dovoli, kar se pa redko zgodi. Naj se torej nihče ne prenagli.

— **Tehnična šola v Lincu.** Merodajni krogi se pečajo v zadnjem času z vprašanjem o ustanovitvi nove tehnične visoke šole v Lincu. Posebno se zato zavzema linška trgovska in obrtna zbornica.

— **Proti sprejemu ruskih dijakov v praško češko univerzo.** »Czas« poroča, da je odklonil dekan praške češke med. fakultete, profesor Janosek, do 100 ruskih dijakov, večinoma judov, ki so se hoteli vpisati na medicinsko fakulteto, ker ruska zrelostna izpričevala ne izkazujejo klasifikacije pouka v veronauku.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Gosp. **Pavel Strmšek v Gradcu:** Prosimo, naznanite nam svoj natančni naslov. Pozdrav! — **Moč in pravica:** Porabimo prihodnjič. — **Razdelitev draginjske doklade štajerskemu učiteljstvu:** Vaš članek smo prejeli prepozno, ker ga niste poslali na pravi naslov! Poglejte našo naslovno stran! Sicer se pa sklicujemo na listnico uredništva, objavljeno v 44. štev. našega lista. Da pa ne ostane Vaše pošteno prizadevanje brez vspeha, smo poslali drugi del Vašega članka predsedniku Vaše Zveze, torej v prave roke in na merodajno mesto. Upamo, da Vam je s tem popolnoma ustreženo. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Upravništvo prireja novo knjigo naročnikov. Naslovi cenjenih naročnikov so posneti iz letošnjega Popotnikovega koledarja. Kdorkoli ne bi radi naslova lista redno prejemal, naj naznani po dopisnici n. pr. svoj **natančni naslov, zlasti pošto,** po kateri ga prejema.

Upravništvo prosi ponovno vse cen. naročnike, zlasti one, ki dolgujejo za več let, naj se zavedajo svoje dolžnosti. Kdor dolguje za več nego leto in ne poravna zaostale naročnine naenkrat ali v obrokih, se mu list brezobzirno ustavi, dolg pa izterja, kajti z golimi obljubami in simpatijami se list ne da vzdrževati. — **Na ovitkih mes. nov. in dec.** t. l. bode z rdečo tinto napisana suhoparna številka, ki pomenja silno neprijetno besedo **»glod«** ter ima veljavo do 31. dec. t. l. Ta ovitek naj vsak skrbno hrani ter ga 1. vsakega meseca pokaže svoji denarnici. Morebiti se oba vendar sprijaznita. Poskusite! Bo šlo! — **Vsa plačila naslovite na upravništvo »Učiteljskega Tovariša«** Najceneje se plačuje po položnici. Zahtevajte jih!

Upravništvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.
Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev".
Tiska „Učiteljska tiskarna" v Ljubljani.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1514. **Kranjsko.**

Na enorazredni ljudski šoli na Savi se razpisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 1. decembra 1913.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso nastavljeni, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Že vložene prošnje se vpoštevajo tudi pri drugem razpisu.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 1. novembra 1913.

Št. 2017.

Na štirirazrednih ljudskih šolah v Št. Vidu pri Zatičini in v Višnjigori na dvorazrednih ljudskih šolah v Polici in v Polšniku in na enorazredni ljudski šoli v Kolovratu se razpisuje učiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 26. novembra 1913.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso nastavljeni, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo. — Opomni se, da se upoštevajo za razpisano službo v Višnjigori in Št. Vidu pri Zatičini le moški prosilci.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 24. oktobra 1913.

Št. 3780.

Na šestrazredni ljudski šoli v Dobrepoljah razpisuje se eno učno mesto z omejitvijo na moške prosilce v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3779.

Na enorazredni utrakvistični ljudski šoli v Dragi razpisuje se v stalno nameščenje učno in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3778.

Na dvorazredni ljudski šoli v Fara-Vasi razpisuje se nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3777.

Na enorazredni ljudski šoli v Starem kotu razpisuje se učiteljsko in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3776.

Na šestrazredni ljudski šoli v Loškem potoku razpisuje se eno učno mesto z omejitvijo na moške prosilce z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

LJUBLJANA
Kavarna Prešern
Priporočam slav. učiteljstvu svojo moderno urejeno kavarno.
Za obilen obisk vljudno prosi
KAREL POLAJNAR, kavarnar, LJUBLJANA.

Edino domače podjetje!
Poskusite zboljšano „TOLSTOVRŠKO",
ki je najcenejša in zdaj, odkar je vrelec spopolnjen, najboljša kisla zdravilna in namizna voda.
Vse vrste steklenic se sprejmejo po najnižji ceni v polnitev. Naslov:
Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško.

Knjigoveznica
Iv. Bonač
Ljubljana, Šelenburgova ul.
priporoča vsakovrstna knjigoveška dela, galanterijo, passepartuje itd. Posebno močna vez za knjižnice in čitalnice.
Cene zmerne, delo solidno.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja
Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic
J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razun tamburic in skladeb za razna godala ima kakor gosli, citre, kitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastonj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom „Tamburica", ki prinaša razun pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

C. kr. priv.
občna zavarovalnica
Assicurazioni Generali v Trstu
Ustanovljena leta 1831. — Jamstveni zakladi znašajo nad 434 miljonov kron.
Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka za življenje.

	meseca okt. 1913	od januarija 1913
Vložilo se je ponudb	1884	17976
za zavarovano vsoto	K 16,719.470 90	K 155,098.525·50
Izgotovljenih polic je bilo	1494	14030
za zavarovano vsoto	K 12,604.390·72	K 122,072.985·28
Naznanjene škode znašajo	K 730.592·40	K 9,441.634·—

Na vse prijatelje
dobre kave!

Ste pokusili kavo z kavinim pridatkom :Franck:? Dobite na mizo čvrstejši ter barvovitejši zvretek. — :Franck: iz zagrebške tovarne je le pravi z kavinim mlinčkom.

tmp 166/25.643

P. n. učiteljstvu in slavnemu občinstvu se priporoča
Kavarna „EVROPA"
v Ljubljani, na Dunajski cesti.
Na razpolago je „Učiteljski Tovariš" in vsi drugi slovenski ter velika izbira tujih časopisov. — Za točno postrežbo in dobro pijačo je vedno kar najbolje preskrbljeno.
Anton Tonejc, kavarnar.

FAFF šivalni stroj
je najboljši šivalni stroj sedanjosti.
10letna garancija. Pouk v vezenju brezplačen.
Ceniki zastonj in poštnine prosto.
Ign. Vok specialna trgovina šivalnih strojev in koles
Ljubljana, Sodna ulica štev. 7.

Ferdinand Palovec
konces. zobotehnik
naznanja slavnemu občinstvu, da je otvoril v Ljubljani, Dalmatinova ulica štev. 5 (poleg Kmetske posojilnice)
zobotehniški atelje
in se priporoča v obilen poset. Izdeluje umetna zobovja, zlate krone, zobe na kavčukove plošče in izvršuje tudi vsa v to stroko spadajoča popravila.
Točna izvršitev. Cene zmerne.

GRIČAR & MEJAČ
Ljubljana, Prešernova ulica št. 9.
Največja zaloga zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke. Konfekcija za dame.
Točna postrežba. : : Solidne cene.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta", r. z. z o. j. v Ljubljani.
Čekovni račun štev. 66 312.

Zadružnik našega denarnega zavoda postane lahko vsak, kogar sprejme načelstvo. Delež 50 K, se mora takoj polno vplačati. Posebno se priporočajo ti deleži kot **osnovne glavnice učiteljskih društev.** Deležne vloge se obrestujejo po 5%.

Vstopnine se enkrat za vselej plača 2 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, ako tudi ni zadružnik. Obrestna mera je 5%. Obrestovanje se pričenja dvakrat na mesec in sicer: 1. in 16. dne vsacega meseca.

Posojila se dajo le zadružnikom na osebni kredit po jako ugodnih pogojih. Posojila dovoljuje načelstvo. Načelstvene seje so vsako 2. in 4. delavno soboto v mesecu. Zadruga plačuje na željo za svoje dolžnike premije ter tudi posreduje pri zavarovanju.

Vrača se po spodaj navedenih načinih. Vsakdo si lahko izbere način vračila po svoji osebni potrebi in po svoji plačilni zmožnosti.

Vsakih 100 K posojila se vrača po načinu:

	mesečnih rokih		rokov		rok	
A	v 12	in sicer	11	à 9 K — h,	12.	4 K 73 h
B	„ 18	„	17	„ 6 „ — „	18.	3 „ 56 „
C	„ 24	„	23	„ 4 „ 50 „	24.	4 „ — „
D	„ 38	„	37	„ 3 „ — „	38.	— „ 66 „
E	„ 46	„	45	„ 2 „ 50 „	46.	1 „ 81 „
F	„ 60	„	59	„ 2 „ — „	60.	— „ 70 „
G	„ 70	„	69	„ 1 „ 75 „	70.	1 „ 42 „
H	„ 85	„	84	„ 1 „ 50 „	85.	1 „ 26 „

Informacije pošilja zadruga vsakomur franko, kdor vpošlje 20 h v pisemskih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se **ne odgovarja.**

Dopise je naslovljati **edino** na zadrugo, ne na posamezne člane načelstva. **Zadružni lokal** je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Uradne ure za stranke so izvzemši praznikov vsak četrtek od 1/2 2. do 1/2 3. ure popoldne in vsako soboto od 6. do 7. ure zvečer.

Barhenti, flanele, sefiri, piketi, kanefasi, kepr.
Vse tkanine preskrbi
M. JIRSOVA
učiteljeva soproga
Platno, damaski, robci, brisače, rjuhe, vsa oprava.
lastnica ročne tkalnice v Novem Hradku nad Metnjo št. 16 (Češko).
40 m ostankov za 20 K franko.
Neugajajoče vrnite. Učiteljstvu popust. Vzorci franko.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9
Izprašani optik.
Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih. Topomeri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goerz, Zeiss i.t.d.
Fotografični aparati itd.
Moderno urejena delavnica z električnim obratom.
Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznano najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekte itd.
Strogo solidna tvrdka!!
Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago.
Krasni ceniki na zahtevo zastonj.
Cene solidne! Postrežba točna!
Gramofoni od K 20·— naprej, plošče od K 1·50 naprej vedno v zalogi.

Prvo splošno uradniško društvo avstro-ogrske monarhije
na Dunaju, I., Wipplingerstrasse št. 25.
je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življen v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.
Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenje prihodnosti navezano je posebno učiteljstvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitetnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljše, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se
največja učiteljska društva
Avstro-ogrske Uradniškemu društvu.
Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka.

Garancijsko premoženje koncem l. 1912	84 milijonov kron
Stanje zavarovanj koncem l. 1912	222 milijonov kron
Izplačanih zavarovanj do konca l. 1912	121 milijonov kron

Pojasnila daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti
Glavni zastop uradniškega društva
za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, Radetzkystraße 10.